

INTERNATIONAL

JOURNAL of HUMAN STUDIES

ULUSLARARASI İNSAN ÇALIŞMALARI DERGİSİ

ISSN: 2636-8641

Cilt/VOLUME 6 Sayı/ISSUE 11 Yıl/YEAR: 2023 Alındı/RECEIVED: 10-08-2022 – Kabul/ACCEPTED: 08-02-2023

Erken Amerikan Edebiyatından İki Öykü: Irving'in “Başsız Süvari” ve Austin'in “Peter Rugg”ında Gotik

Two Early American Short Stories: Gothic in Irving's "The Legend of Sleepy Hollow" and Austin's "Peter Rugg"

Erel MEZ¹

Abstract

The main reason why the short story, with early examples in American literature in the early nineteenth century, became almost an American genre is that it had an appropriate length to be consumed quickly and can be read in a single sitting, so it was more appealing to the American who led a fast and active lifestyle. Moreover, gothic elements in the genre in this period draw attention, and it is seen that in the early examples of gothic stories in American literature, the setting is the character's house or the city, village, and streets. In this study, early gothic examples of writers who produced works in this period, Washington Irving's and William Austin's stories

Öz

On dokuzuncu yüzyılın başlarında Amerikan edebiyatında erken örnekleri bulunan kısa öykü türünün neredeyse bir Amerikan ulusal edebi türü haline gelmesinin temel nedeni, kısa sürede tüketilmeye uygun bir uzunluğa sahip olması ve bir oturuşta okunabilmesi, bu nedenle hızlı ve aktif bir yaşam tarzı süren Amerikalı için daha cazip olmasıdır. Ayrıca söz konusu bu dönemde bu türde yer alan gotik unsurlar dikkat çekmektedir. Amerikan edebiyatındaki gotik öykülerin ilk örneklerinde kurgunun karakterin evi ya da şehir, köy ve sokaklar olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, bu dönemde eser veren yazarların erken dönem gotik örnekleri,

¹ Yüksek Lisans Mezunu, Ege Üniversitesi Doktora Öğrencisi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, erelmez35@gmail.com, Orcid: 0000-0002-0011-5743

are examined and the gothic elements in the literature of the period are discussed on the basis of these stories. Experimenting with many literary styles, including his stories with gothic elements, Irving's works are simple in tone and humorous, displaying the author's affinity for mystery, horror, and the supernatural. "Legend of the Sleepy Hollow", one of the first and most important works of American short story, is known for its gripping fiction, combining gothic elements with irony and mysterious tone, and it also draws attention with its historical effects. Creating a fabric of legendary connections for American spaces that could be seen as initiating certain themes that would later be developed by Poe, Melville, and Hawthorne, Austin's story "Peter Rugg" is in every respect an early example of the development of the American short story and gothic literature. The works examined here offer suggestions in the context of parallels between gothic and early American culture and lifestyle. It can be stated that the gothic stories of the early nineteenth century are important in the history of American literature with their common characteristics and unique textures.

Keywords: Austin, Irving, Gothic, Short Story, America

Washington Irving ve William Austin'in öyküleri incelenmekte ve bu öykülerden hareketle dönemin edebiyatındaki gotik unsurlar ele alınmaktadır. Gotik unsurlara sahip hikâyeleri de dâhil olmak üzere birçok edebi üslubu denemiş olan Irving'in eserleri, yazarın gizem, korku ve doğaüstü olan yakınlığını sergileyen genellikle sade ve mizahi eserlerdir. Amerikan kısa öyküsünün ilk ve en önemli yapıtlarından biri olan "Başsız Süvari", gotik unsurları ironi ve gizemli üslupla bir araya getiren sürükleyici kurgusu ile tanınırken, tarihsel etkileriyle de dikkat çekmektedir. Daha sonra Poe, Melville ve Hawthorne tarafından geliştirilecek olan belirli temaların başlatıcısı olarak görülebilecek ve Amerikan mekânları için efsanevi bağlantılardan oluşan bir doku yaratan Austin'in "Kayıp Adam Peter Rugg" öyküsü, her bakımdan Amerikan kısa öyküsünün gelişiminin erken bir örneğidir. Burada incelenen eserler, gotik ve erken Amerikan kültürü ve yaşam tarzı arasındaki paralellikler bağlamında öneriler sunmaktadır. On dokuzuncu yüzyılın başlarındaki gotik öykülerin ortak özellikleri ve özgün dokularıyla Amerikan edebiyat tarihinde önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Austin, Irving, Gotik, Öykü, Amerika

Giriş

Kısa öykü, Amerikan edebiyatında örneklerini on dokuzuncu yüzyılın başlarında vermeye başlamış ve bu sürecin devamında neredeyse Amerikan bir tür olarak nitelendirilebilecek bir konuma gelmiştir. Bunun başlıca nedeni kısa öykünün çabuk tüketilebilecek ve tek bir oturuşta okunabilecek uzunlukta olması sebebiyle hızlı ve hareketli bir yaşam tarzı süren ABD halkına daha uygun bir edebi tür olmasıdır. Ayrıca, on dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında yazılan Amerikan kısa öykü örneklerinde gotik unsurların fazlalığı dikkat çekmektedir. Avrupa'da üretilen gotik eserlerde mekân, genellikle karanlık malikâneler ve kasvetli şatolar iken, Amerikan edebiyatının ilk gotik kısa öykü örneklerinde, karakterin evi, batı uç sınırı ("frontier") veya şehir, köy ve sokaklardır. Çalışmamızda, on dokuzuncu yüzyıl başlarında eserler üretmiş olan yazarların ilk Amerikan gotik kısa öykü örneklerinden,

Washington Irving'in "Başsız Süvari" ve William Austin'in "Kayıp Adam Peter Rugg" öyküleri incelenmiş ve bu öyküler bazında dönemin Amerikan edebiyatındaki gotik öğeler tartışılmıştır.

Washington Irving, "Başsız Süvari"

Amerikan Edebiyatının erken dönemlerinin tanınan yazarlarından Washington Irving, gotik edebiyatın unsurlarını içeren ünlü hikâyeleri dâhil pek çok edebi tür ve tarz denemiştir. Öyküleri basit tonda ve mizahi bir tarzdadır ve yazarın gizem, korku ve doğaüstüçülüğe olan yatkınlığını sergiler. Çoğu modern eleştirmen Irving'i başta kısa öykü olmak üzere, Amerikan tarzda bir yazının kurucularından biri olarak kabul eder. Amerikalı eleştirmen Donald Hoffman (1953) şöyle yazar: "Irving, ilk edebi övgü kazanan Amerikan olduğu İngiltere ile bizim edebiyat arabulucumuz olarak tanınır. Ayrıca Avrupa romantizmini ve gotik modunu Amerikan yazınına kazandıran yazar olarak değer sahibidir" (s. 425). Uluslararası ün kazanan ilk Amerikan yazar olan Irving, buna karşın sınırlı bir edebi yeteneğe sahip olarak atfedilir. Ancak iki başarılı kısa öyküsü "Rip Van Winkle" ve "Başsız Süvari" sayesinde Amerikan hayal gücünü hala sürdürmektedir (Nepomnyashchy, 1999, s. 338). Taşlama, deneme, kısa öykü ve tarih konusunda eserler vermiş olan Irving'in günümüzde halen değerli olmasının sebebi hem folklorik hem gotik öğeler taşıyan bu iki öyküsüdür dememiz yanlış olmayacaktır.

"Rip Van Winkle" a göre daha gergin ve esrarengiz bir tonu olan ve bu sebeple gotik öğeleri daha fazla barındıran "Başsız Süvari," tıpkı "Rip Van Winkle" gibi 1820'de yayınlanan Irving'in *Cent. Geoffrey Crayon'un Karalama Defteri* adlı eserinde yer almaktadır. Orijinal adı "The Legend of Sleepy Hollow" yani "Uyurgezer Gedik Efsanesi" olan eser, dilimize "Başsız Süvari" olarak geçmiştir. Amerikan kısa öykü edebiyatının ilk ve en önemli eserlerinden biri olan öykü, sürükleyici bir kurguya sahip olması, gotik öğeleri ironi ile birleştirmesi ve esrarengiz tonu ile bilinmektedir. Türün bir ustası olarak Irving, eserine hem cezbedicilik hem de canlılık kazandırmak için mizah ile duyguları harmanlar.

Öykünün aslında, eğlenceli tonlu masalımsı bir hikâye olması beklenirken, üzerindeki tarihsel etkilerle de dikkat çekmektedir. 1812 Savaşının ardından yazılan öykü, batıl inançları ortadan kaldırmaya eğilimli bir adamı ve açgözlülükle kendi günahlarının nihayetinde kaybolmasına neden olan sorunlarına kapılışını anlatır. Tarihin bu döneminde insanlar, hayatlarının neredeyse her alanında hissettikleri din baskısının korkusu içindeydi. Irving, korkularımızın bizden en iyi şekilde nasıl faydalanabileceğine dair tuhaf bir hikâye ile bunu sunuyor. Günümüzde de farklı uyarlamalarıyla tanınmakta olan öyküde Irving, "Rip Van Winkle" da olduğu gibi, anlatının merkezine bir anti-kahraman almaktadır. İnsanın düşüşünün, günahlarının ve hayal gücünün insanın elinden bir şeyleri nasıl kopardığını gösterirken aynı zamanda Amerikan folkloruna bir korku dokunuşunda bulunmaktadır. "Başsız Süvari", Irving'in hayal gücüne olan düşkünlüğü ile Amerikan kültürüne olan eğilimleri arasındaki kesişmenin en net örneğidir.

Öykü anlatımında gerçeklik, "Başsız Süvari" nin önemli temalarından biridir. Öykü okurdan çok uzaktadır. Geoffrey Crayon öyküyü, ölmüş olan Diedrich Knickerbocker'ın notları arasında bulmuştur. Öykünün sonunda Knickerbocker, öykünün yarısının bile gerçekliğine inanmayan yaşlı bir adamdan duyduğunu ve en nihayetinde kendisinin de ikincil kaynaklardan yararlandığını yazar. Bu nedenle, öykü kendinden emin bir şekilde anlatıldığında bile, anlatıcının her şeyden şüphe etmek için yeterince sebebi bulunmaktadır. Catherine Nepomnyashchy (1999) şöyle yazar:

“Başsız Süvari,” Hudson nehrinin kıyısında varlıklı bir Hollandalı New York yerleşkesi olan Uyurgezer Gedik (“Sleepy Hollow”) adlı yerin okul müdürlüğüne atanan Connecticut'lı gezgin Kuzey Amerikalı Ichabod Crane hakkındadır. Soyadının bile çağrıştırdığı tuhaf yapısına karşın bölge nimetlerinden çekinmeden faydalanan Ichabod, toplum içinde rahat bir mevkiye sahiptir ve ayrıca doğaüstü masalların ve efsanelerin tutkulu bir hayranıdır ve en sevdiği kitap, Cotton Mather'ın *New England'ın Büyücülük Tarihi*'dir. (s. 338)

Ichabod Crane gittiği her yerde, hayalet hikâyelerine maruz kalmaktadır. Kendimizi Ichabod ile tam olarak özdeşleştiremeyiz çünkü onun hakkında tipik Amerikan olmayan bir şeyler bulunmaktadır. Kendine düşkün bir pedagoğ olan Crane, küçük ahşap okulunu demir yumrukla yönetmektedir ve cadıları - teröristleri - her yerde gören ve Salem'in sanıklarının yıllar önce yargılanan görkemli din adamları Cotton Mather'in püriten öğretilerini biraz fazla ciddiye almaktadır. Mather gibi Ichabod da doğaüstü kitle imha silahları bulmaya takıntılıdır (Burstein). Rip Van Winkle gibi, Ichabod Crane de hayal gücünde gereğinden fazla yaşar ve Amerikan gelişiminin başarısının etiğine fazla uymaz. Doğaüstü güçlerden korkar bir halde, zamanının toplumunda yer edinmek için gerektiği olan olgunluğun farkında değildir.

Öykü Ichabod'un Connecticut'tan New York'taki Uyurgezer Gedik'e öğretmenlik için gelmesiyle başlar. Sahip olduğu tek yetenek eğitimciliktir. Mahalleden mahalleye gezer, çocuklara dersler verir ve başkalarının evlerinde kalır. Tüm parasını ve sahip olduğu önemli eşyaları büyük bir mendilin içinde saklar. Derken, Katrina Van Tassel adlı, ailesi çok varlıklı olan bir öğrencisi olur. Ichabod, Katrina'yla evlenmek ister, ancak esas amacı genç kızın ailesinin zenginliğinden nasiplenmektir. Fakat bir sorun vardır: Katrina'nın Brom Bones adlı, bölgenin yerlisi bir sevgilisi vardır. İki genç kız için rekabet içine girerler. Bir gün Ichabod, Van Tassel'lerin evinde bir partiye davet edilir. Ichabod bu davete memnuniyetle katılır. Ichabod, Katrina ile dans edince Brom Bones kıskanır. Partiden sonra da Ichabod, Katrina'yla dans etmesinin tek sebebinin Brom Bones'u kıskandırmak olduğunu düşünür. Öfke içinde evine doğru at sürmeye başlar. O akşam, Ichabod "gecenin büyüleri" zamanındaki bu hasat partisinden eve doğru gitmeye çalışırken ormanda kendini dehşet içinde bulur. Hassas kulakları sayesinde en ufak hışırtıyı bile duymaktadır. Ichabod hiç şüphesiz kar içindeki gece sürüşü esnasında korku içindedir. Burada şiddetin odağında bir değişim görürüz. Travmatik olan şeylerin aksine bu şiddet, okur için, keyif ile bir bakıma ortak paydadadır. Ichabod'un eve dönüşündeki belli bir miktar korkuya, korkutucu hikâyelerden alınan keyif eşlik etmektedir (Hughes, 2005, s. 18). Bu noktada Crane, en büyük korkusu olan başsız süvari ile karşı karşıya gelir. Okurun da kolaylıkla anlayabileceği gibi, tüm bu süvari düzmecesinin ardında Brom Bones vardır. Burada herbirimiz Crane'in sınırsız hayal gücüne güleriz, çünkü bir balkabağını kopuk bir baş sanmaktadır (Burstein).

Öykünün sonunda, başsız süvarinin hikâyesi ile kayıp Ichabod'un hikayesi birleşir ve “bölgede kışları akşam vakti ateş çevresinde anlatılan sevilen bir öykü” haline gelir (Hughes, 2005, s. 21). Bay Knickerbocker öyküsünü, bir kurum buluşmasında rastladığı pejmürde bir yaşlı adamdan nasıl duyduysa neredeyse aynı şekilde anlattığını belirten bir son not ile bitirir. Van Tassel'lerdeki bu gece hikâye anlatımı, ayrıca bize Uyurgezer Gedik'in gerçek bir yer olduğu ve devrim savaşı esnasında önemli bir tarihe sahip olduğunu da hatırlatma görevi görür (Hughes, 2005, s. 9).

Öyküde Amerikalının gereksiz cesaretini görürüz; hiçbir şey için her şeyini riske atabilecek kadar kendine güvenmektedir (Hoffman, 1953, s. 431). Atmosferin stilistik kontrolü, Irving'in yeteneğini en iyi şekilde yansıtmaktadır; öte yandan, öykünün sonu Amerikan mitinin edebi gelişiminde ciddi bir önem taşır (Hoffman, 1953, s. 432). Irving yerel Amerikan folklor geleneklerinde bulunduğu bölgesel komik figürlere can verdiği için, Ichabod ve Brom okuyucunun hayal gücünde öyle hızlı yer eder ki sanki hali hazırda tanıdıkları karakterler gibidirler (Hoffman, 1953, s. 435). Başsız süvari ise,

karşımıza yerel geleneklerin Germen efsanelerindeki isimsiz yaratık olarak çıkmaz. Örneğin, erkek olduğu, Hessian olduğu ve geçmiş Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda Britanyalıların yanında savaştığı bilinmektedir. Dahası, başının bir top mermisi tarafından "götürüldüğü" bilinmektedir. ... Başsız süvarinin kabusvari görünümü Uyurgezer Gedik halkına ve Irving'in "efsane"sinin okuyucularına Uyurgezer Gedik'in sembolik dünyasında kendine uygun bir yer bulamamışlığın izlerini taşır. (Hughes, 2005, s. 7)

Bu dönemde New Yorklular Hessianların çocuklarını yakalayıp yiyeceğine inanmaktaydılar. Washington Irving, başsız atısını Hessian yapmaya karar verdiğinde, özellikle korkutucu bir yerel tarih çizmektedir (Burstein). Irving (2007) eserde şöyle yazar:

Bu korunaklı, içerlek eski yerleşimler yerel masallarla hurafelerin gelişmesi için eşsiz mekânlardır; ama çoğu, kırsal kesimi oluşturan nüfusun – kalabalıklar halinde yer değiştirirken – ayaklarının altında ezilmiştir. Üstelik bugün bizim köylerin çoğunda hayaletler özendirilmez, çünkü sağ kalan dostları yöreden taşınmadan önce ilk uykularını uyuyup mezarlarında dönmeye pek vakit bulamazlar; gezintiye çıkmak için gece yattıkları yerden kalktıklarında uğrayacak tanıdık kimseleri kalmamıştır. Belki de bu nedenle köklü Felemenk yerleşimleri dışında hayaletlerden söz edildiğini pek duymayız. (s. 65)

Buradan da anlaşılacağı üzere, çoğu Amerikan yerleşkesi gençtir ve devinim halindedir. Knickerbocker bunun Amerikan köylerinde bir hayalet öyküsü olacağı anlamına geldiğini yazsa da, hayalet derken asıl kastettiği, gelenekler, eski kültürler, tarihi olaylar veya geçmiş ile bugün arasındaki süreklilik duygularıdır. Bir hayalet tam anlamıyla bunu yapar – geçmişi, bir yerin tarihini 'şimdi'sine bağlar. Fakat bir geçmişe sahip olacak kadar uzun bir zaman söz konusu değilse ve insanlar hareket etmeyi sürdürmesinden ötürü geçmiş hızlıca unutulmuş ya da hiç var olmamışsa, devamlılık olmaz ve bu sayede hayalet de olamaz. Ichabod, kendi gelmeden önce, kendi gelenekleriyle nispeten uzun bir yol almış olan bu kasabanın sakinlerine kıyasla bir yabancısıdır. Kasabanın olağandan fazla sayıda hayalet hikayesi ve efsaneye sahip olmasına yapılan vurgu ilginçtir, çünkü "Başsız Süvari" *Geoffrey Crayon'un Karalama Defteri*'nde bulunan ve Avrupa dışında geçen az sayıda öyküden biridir. Crayon'un *Karalama Defteri* boyunca yarattığı dikotomi, geçmişi olan bir Avrupa ile geçmişi olmayan, genç bir Amerika arasındadır. Ancak kasaba ilk yerleşenlerinden gelen insanlarla doludur ve bu yüzden, Avrupa köylerine göre nispeten daha genç olmasına karşın, pek çok öyküsü ve efsanesi vardır.

Ichabod Crane, bariz bir şekilde, bir Felemenk New York toplumunu işgal etmekte ve tehdit etmektedir. Bölgesel düşmanlığı besleyen değerler bakımından, New Yorklu yazarların değişim, gelişim ve çıkara dönük Kuzey Amerikalı arzusunda gördükleri maddi değerlere karşı çıkmak için, düzen,

gelenek ve sosyal stabiliteyi sağlayan aile değerlerine odaklanan bir düzenli toplum vurgusu yaptıkları söylenebilir. Aynı bağlamda, Irving'in eseri, on dokuzuncu yüzyılda ticari ve endüstriyel bir dünya, daha gelenekçi kırsal sistemlerin yerini aldığına neler olabileceğine işaret etmektedir. Eleştirmenler genellikle, Ichabod Crane ve Brom Bones'u, biri toprağı eken ve besleyen, diğeri topraktan çıkar sağlayan ve ilki tarih tarafından silinmeye mahkûm olan iki rakip sosyal düzenin sembolü olarak, yerleşik sistemin değerlerine sahip olan Katrina Van Tassel'e talip iki yarışmacı olarak görmüşlerdir. Ancak Irving'in "efsane"sinin çok sayıda eleştirmeni, sosyal tarihi analizin ötesine geçip, öyküyü özellikle Amerikan edebiyatının durumu ve sosyal dönüşümün güçlerine yakalanmış Amerikan yazarı ile daha ilgili olarak görürler. Tabii ki "efsane" bu tarz yaklaşımlara açıktır, çünkü öykünün kendisi, öykülerin üretildiği ve korunduğu bir yer olan Uyurgezer Gedik ve öykü anlatımları hakkındadır (Nepomnyashchy, 1999, ss. 346-347).

Araştırmacılar öyküyü, Amerikan edebi kültürünün bir meseli, Irving'in kendi yazarlık kariyerini biçimlendiren kültürel unsurların bir figürasyonu olarak görme eğilimindedirler. Bu gibi yorumlarda Ichabod Crane, sıklıkla, yeni ulusun artan kültürel sıkıntılarında kaynaklanan iki uçlu gerilimlerin önce biçimlendirdiği ve sonra mağlup ettiği, yedek bir edebiyatçı ya da yazar olarak görülür. Bu kültürel sıkıntılar, "Avrupa'nın zengin kültürel mirasına nazaran bir tarihe sahip olmama, uç sınır odaklı bir yaşamın beraberinde getirdiği hareketlilikten kaynaklı gelenekleri geniş olan etnik toplulukların sabitliğine karşı bir tehdittir. Amerikan edebiyatında ise bu tehdit, Avrupa patronaj sisteminin geçmesi ve artan endüstriyelleşme (ve hatta dışilleşme) ile birlikte pratiklik ve faydacılığı ön plana çıkararak" Protestan etiğine karşı, hayal gücünün getirdiği tehdittir (Nepomnyashchy, 1999, ss. 347-348). Öte yandan Hughes'a (2005) göre,

Uyurgezer Gedik halkı tarafından anlatılan hikâyeler, savaşın tarihi olaylarından bu olayların yaşam sonrası hayalet öykülerine dönüşmektedir – bu da tamamıyla tarihsel olan ile bölge hayaletlerinin doğaüstülüğü arasındaki ilişkinin altını çizen bir kinayedir. Huzursuz ölümlere ait bu hayalet hikâyelerinin toplumun savaş deneyimi ile organik bir ilişki taşımakta olduğu da unutulmaması gereken bir gerçektir. (ss. 8-9)

Belli bir açıdan bakıldığında, öykü yumuşak ve hatta komik bir tona sahip olarak nitelendirilebilse de, unutulmamalıdır ki, ana kurgu iki adamın düşmanlığını ve hatta birinin diğeri öldürme isteğini ele almaktadır (Greven, 2004, ss. 86-87). Öykünün sonunda Crane'in ölüp ölmediği net değildir, ancak ölmediği kabul edilse bile kaçmak durumunda bırakıldığı açıktır. Başka bir yönden de öykü aslında Connecticutlu bir Amerikan'ın bir Felemenk yerleşkesinden dışlanmasını anlatmaktadır. Öykünün sonlarına doğru, New York'a gidip gelmiş yaşlı bir çiftçi olan Crane'in şehirde gayet iyi bir şekilde bir politikacı veya hukukçu olarak yaşadığını belirtse de en son paragrafta artık harabeye dönmüş okulun eski öğretmeninden bahsederken onun "doğüstü güçler tarafından" götürüldüğü ifadesi geçer. Bunun yanında, okura bırakılan tek belirsizlik bununla kalmaz ve başsız süvarinin gerçek kimliği de belirsiz bırakılır (Hughes, 2005, s. 3).

Tüm bunlar öykünün gergin tonu ile birleştiğinde, öyküdeki gotik atmosfer açık hale gelmektedir. Hayal gücünün etkisi öyküde ve Crayon'un koleksiyonunun tamamında büyük oranda hissedilir. "Başsız Süvari"de Ichabod oldukça komik ve aptal bir ana karakterdir. Bu büyük oranda

onun geniş hayal gücünden kaynaklanmaktadır ve düşüşüne de bu yol açmaktadır. Ichabod'un temel eğlence kaynağı hayaletler, yaratıklar ve cadılar hakkında hikayeler okumak ya da dinlemektir; ancak hayal gücü çok derin olduğu için, bunun bedelini her ne zaman karanlıkta kalsa ödemektedir. En ufak ses veya görüntüden korkabilir ve kendi kendini her şeyin doğaüstü olduğuna inandırabilir. Bu sebeple hayal gücü onun yaşamını güçleştirir, fakat yine de davranışlarını değiştirmez, çünkü hayal gücü onun doğaüstünün gerçek olduğuna inanmasını sağlamaktadır. Öyküleri okumaya devam eder ve yine eve karanlıkta döner.

Öykünün tonu korkutucu ve ürperticidir. Irving'in, Ichabod'un tuhaf dış görünüşünü, bencil isteklerini ve derin düşüncelerini detaylı biçimde anlatması, öykünün karanlık ve gergin havasına katkı sağlamaktadır. Yazar bize Ichabod'un karanlık ve sevilmeyen yanını anlatır. Ürkütücü orman ve gerilimli kurgu da karanlık bir atmosfer yaratılmasını sağlar. Irving son derece dehşetli bir ton yaratır. Ichabod, Katrina ile aşk için değil, para ve güç arzusu ile evlenmek istemektedir. Irving onun kıskançlığını ve açgözlülüğünü "yeşil camısı gözler" ile sembolize eder. Aynı zamanda geniş ağzına ve doyumsuz iştahına vurgu yaparak, canavarımsı özellikler taşıdığı izlenimini verir. Böylece, Ichabod bir anti-kahraman haline gelir ve okur, öykünün sonunda onun için üzüntü duymaz. Karanlık ve ürkütücü anlatım tarzı da korkunç ama içine alan kurguya destek verir.

Öykünün esrarengiz doğası konusunda Hughes (2005) şöyle yazar:

Hikayedeki mantık noktasına yüklenen bilinmezlik gayet açık bir biçimde öykünün esrarengiz doğası ve tarihsel travma sorunu arasındaki belirsizlikten kaynaklanmaktadır. Dahası, öykünün en naif okumalarında bile gayet merkezde yer alan başsız süvarinin kimliği sorunu, travmatik tarih açısından başka sorular da doğurur. ... Öykünün ilk paragrafları tarihsel noktalardan romantik, bilindik bir kaçış arayışı sergiler. Ancak Irving'in büyüleyici pastoral romans dili ile birlikte, biz öykünün esrarengiz ve gergin havasını hissetmeye başlarız. (s. 4)

Uyurgezer Gedik başlı başına bir kâbus sahnesi olarak yansıtılmaktadır. Irving bize zamanla pastore hatta komiğe dönmüş olan öğelerin aslında birer gizemden oluştuğunu yansıtır. Bu yerleşkede bizim gördüğümüz, ne tamamıyla tarih, ne de tamamıyla edebi büyü değil, özünde pastoral bir hayaldir (Hughes, 2005, s. 5). Irving'in vermekten kaçındığı, sadece hikâyenin dünyasındaki hayaletlerin gerçekliği ya da gerçek dışılığı değildir. Uyurgezer Gedik'in hayaletinin gerçekliğinin insanların muhakemelerinde değil, daha çok burada yaşayanların alegorilerinde gizli olduğunu öne sürmektedir (Hughes, 2005, s. 6). Kâbuslarla beslenmiş bu yerin tarihi, kıtlıklar, isimsiz göçmenler, bilinmeyen kimlikler ile örülüdür (Hughes, 2005, s. 10).

Irving'in öyküsünün sabit şekilde ikili doğasını göz önüne aldığımızda, eğer Uyurgezer Gedik'in efsanesinin, başsız süvarinin öyküsü olduğunu öne süreceksek, ayrıca bu efsanenin de hem bir gece kâbusu hem de bir gündüz hayali olduğunu kabul etmemiz gerekir. Bu ikiliğin bir ucunda savaşın travmatik tarihi, diğer ucunda ise hayal gücüne dayalı bir efsane vardır (Hughes, 2005, s. 12). Ichabod'un kayboluşunun tarihsel boyutu ne olursa olsun, öykü gücünü iki farklı hikâyenin örülmesinden alır: bir yanda Ichabod'un esrarengiz hikâyesi, diğer yanda savaşın travmatik ölüm ve yaşam mücadelesi öyküleri (Hughes, 2005, ss. 13-14). Ichabod'un kayboluşu sorununun sadece aşk ilişkileri veya bir hayalvari

hikayenin keyfi ile değil, daha çok tarihi travma ve hayatta kalma sorunuyla alakalı olduğunu anlarız (Hughes, 2005, s. 11).

Öykü sadece güzellik veya romantik rekabet hakkında değildir. Ayrıca sadece tarih veya travmatik şiddet ile de sınırlandırılmaz. Aksine, görürüz ki, öykünün temeli, tüm bunların korkunç güzelliği ve büyüleyici doğasındadır (Hughes, 2005, s. 14). Uyurgezer Gedik'in savaştan çıkmışlığında gizemi tartışılmaz bir şey vardır, unutmanın ve hatırlamanın zorlu gerçekliklerini yansıtan, ancak bu hikâyelerin ritminde kendini ifade eden bir şey: ilk olarak talihsiz Hessian'ınki, bir de Ichabod'un romansının ve son at sürüşününki. Hayatta kalanların hikâyeleri, gerçekleşmemiş bir ölüm hakkındadır. Bölgenin halkı, halen daha başlarına gelmemiş bir ölümün acısını çekmeye devam etmektedirler (Hughes, 2005, ss. 15-16).

Öte yandan, sonuç olarak, Irving, edebiyatında kendi vicdanı, kişisel kazanç için haksız yere siyasete girenleri işaret etmesini sağlamıştır. Kabaca hırslı erkeklerin sözde erdemlerini alaya almıştır. Bu nedenle, "Başsız Süvari" epilogunda korkulu, doktriner Ichabod Crane'in beceriksiz öğretmenlerden başarılı politikacıya dönüşmesine izin verir. Irving, okurlarına, giderek daha fazla içine girdikleri ticari toplumdaki daha nazik, daha yumuşak bir yere taşıyarak halka en iyi şekilde hizmet edebileceğini düşünmüştür. Bu yüzden New York Belediye Başkanı ve Donanma sekreteri olarak hizmet etmesi için yapılan davetleri reddetmiş ve döneminde çok zor bir durum olan, sadece yazar olarak gelirine güvenmeyi seçmiştir (Burstein). Yazarlığını sürdürürken, nostaljik ve bazen asi Washington Irving sonunda rahata erer. Emeklilik yıllarını yeğenlerinin büyük ailesiyle birlikte Sunnyside malikânesinde mutlu bir şekilde geçiren bu ülkenin ilk başarılı kısa öykü yazarı hakkında kalpsiz, duygusuz bir unsur bulunmamaktadır. New York'ta, kendi adını aldığı, 1859'da ölümünden kısa bir süre önce basılan geniş kapsamlı bir George Washington biyografisi yazdı (Burstein). Sunnyside'da Irving, son yıllarını başsız Hessianların korkularını yeniden canlandırmakla değil, Amerikan Devrimi ve en önde gelen kahramanı üzerine çalışmakla geçirdi.

William Austin, "Kayıp Adam Peter Rugg"

William Austin, Charlestown, Massachusettsli saygın bir politikacı ve avukattır (Zimbalatti, 1992, s. v) ve profesyonel bir edebiyat adamı değildir. Edebiyata olan ilgisi, iş hayatının zorluklarından bir kaçış veya rahatlama arzusundan kaynaklanmaktaydı ve bu amatör ilgi hayatı boyunca devam etti (Adkins, 1925, s. 436). Öykü ilk olarak 10 Eylül 1824'te *New England Galaxy* dergisinin editörüne bir mektup şeklinde, "Bay Herman Krauff'a Mektupta, Boston New Englandlı Kayıp Adam Peter Rugg'in Öyküsünün Anlatımı" başlığıyla yayımlanır. İmza, hakkında hiçbir şey bilinmeyen Jonathan Dunwell'e aittir. Sonraki on yedi yıl boyunca gerçek yazar olan bölgenin noterliğini yapan William Austin kimliğini gizler. Anlatıcının Rugg'in ürkütücü seyahatini gerçeğe dayalı sunumu o kadar ikna edicidir ki, birçok okuyucu bu kurgusal hikâyeyi gerçek sanmıştır. "Peter Rugg" ın yanı sıra Austin, beş Amerikan öyküsü daha yayımlamıştır (Zimbalatti, 1992, s. vi), fakat "Peter Rugg" Austin'in diğer öykülerinden daha gizemli, daha kasvetlidir (Zimbalatti, 1992, s. viii).

Popüler kültürde "uçan Hollandalı" olarak sembolize edilen, bir ceza olarak sonsuza kadar dolaşma fikri Peter Rugg'in efsanesinde de görülür. 1770 sonbaharında Peter Rugg, küçük kızı ile

birlikte Concord, Massachusetts'i ziyaret eder ve eve dönerken şiddetli bir fırtınayla karşılaşır. Menotomy'de tüm gece kalmasını isteyen bir arkadaşının evine sığınır, çünkü yağmur giderek hızlanmaktadır; ancak Rugg ikna olmaz ve şehre fırtınasız bir şekilde döneceğine inanarak yemin eder: "Fırtına artsın! Ya bu gece eve varırım ya da bir daha asla" (Austin, 1999, s. 20). Bununla birlikte çocuğunu üstü açık at arabasına oturtup, atını mahmuzlayıp yola koyulur. Bu noktadan sonra öyküde pek çok kez, Rugg'in yorgunluğu ve öfkesi üzerine vurgulamalar yapılır: "Sanki hiç yememiş içmemiş veya uyumamış gibi görünüyor ve kızı da adamdan yaşlı duruyor ve adam sonsuzluktan kopmuş bir zamandaymış da huzurlu bir yer arıyor gibi sanki" (1999, s. 13). Birkaç gece sonra Rugg'in komşuları, dışarıda ellerinde fenerlerle kötü havalarda onları rahatsız etmeye başlayan bir ağır sarsıntının nedenini keşfetmeye çalışırken, Concord ziyaretinden beri görülmemiş olan heyecanlı beyefendi, arabası, kızı ve siyah atıyla hızla gelir. Bir an için Peter'in yüzüne tutulan fenerler onu ıslak ve yorgun bir adam olarak gösterir; gözleri heyecanla karısının kendisini beklediği pencereyi aramaktadır; daha sonra depremi andıran bir gürültü eşliğinde gözden kaybolur ve yağmur şiddetini arttırır.

Bayan Rugg bir yıl içinde ölür ve Peter asla eve ulaşamaz, ancak New England'in neredeyse her bölgesinden Boston'a gidecekleri yolu sorma amacı dışında hiç durmadan yollar boyu hızla seyahat eden bir adam ve çocuğun hikâyeleri duyulmaktadır. Bu zamanların yarısında gitmesi gereken yönün tersine gitmektedir, doğru yöne gittiğindeyse öfke içinde aldatıldığını düşünür ve "bu gece de ev yok" diye söylenir. Zamanla bölgede bu adamın endişeli yüzü tanıdık hale gelir ve ona "fırtına getiren" adı takılır, çünkü her ne zaman geçse yağmur, rüzgâr, yıldırım ve gök gürültüsü onu izlemektedir: "Her karanlık ve fırtınalı gecede Peter Rugg'in eşi bir kamçının sesini, bir atın dörtnele koşuşunu ve kapısının önünden geçen bir arabanın gürültüsünü duyduğunu sanırdı. Komşular da aynı sesleri duyarlardı ve bazıları bunun Rugg'in atı olduğuna emin olduklarını söylerlerdi; atın yoldaki nal sesleri onlar için çok tanıdıktı" (1999, s. 21). Yıllar önce Connecticut'ta bir adam bu acele içindeki yolcuyu durdurur ve Peter ona hemen, "Boston'a giderken yolumu kaybettim" der. Bu şekilde bölgenin eskileri tarafından, yarım yüzyıl önce kayıplara karışmış olan Peter Rugg'in hikayesi ortaya çıkar.

"Hepsi yanlış yönü işaret ediyor" diye söylenip durur. Çevresindeki dünyayı zulüm ve saldırganlıktan ibaret sanan paranoyakça bir tutum içindedir. Paranoyanın en bilinen bir diğer özelliğine de sahiptir: Tüm dünya ona karşı işbirliği yapmaktadır. Paranoyakların bir başka özelliği, taraflı bir gerçeklik algısını rasyonalleştirme çabalarıdır. Rugg da ikna olmayan acıklı bir mantıkla, duyularının ona söylediklerine inanır: "Belki de burası Boston şehri olabilir, ama benim yaşadığım Boston bu değil." Dış dünyayı anormal algılamasının bir sonucu olarak, iç dünyası depresif bir genel amaçsızlık taşır. Bu konuda bir karakter şu şekilde konuşur: "Eğer,' diye düşündüm, 'Peter Rugg Boston katliamından beri yolculuk ediyorsa sonsuza dek yolculuk etmemesi için bir neden yok. Eğer şimdiki nesil onu çok az tanıyorsa, bir sonraki nesil daha az bilecek ve Peter ve çocuğunun bu dünyada tutunacak bir dalları olmayacak'" (1999, s. 19).

Austin'in hikâyesinin çılgın bir adamın romantikleştirilmiş bir portresinden öte, doğaüstü güçleri ön plana çıkardığı ve öyküdeki herhangi bir delilik veya tuhaflık izinin, ana karakterlerden ziyade, öykünün kendisini ön plana çıkardığı akıldaki tutulmalıdır. Sonuç olarak, karakter odaklı değil, olay odaklı bir öyküdür. Aslında öykünün tamamı, sürekli bazen gerçek ve rasyonel, bazen garip ve sağduyunun

ötesinde bir olgu halindedir ve bu ikisi arasında gidip gelir. Hem gezginin üzerinde dolaşan söylentileri dikkate alan ve onlarda bir mantık bulan tek karakter, anlatıcı gibi görünmektedir.

Rugg, tamamen geliştirilmiş bir karakterden ziyade sembolik bir figür gibi görünmektedir, çünkü Austin hikâyeyi Rugg'in zihniyle içselleştirmeyi değil, Rugg'un çeşitli onaylanmamış karşılaşmaları ve görgü tanığı anlatımlarıyla bize ikinci el ile ilişkilendirmeyi ve öyküyü de bir anlatıcı, Jonathan Dunwell'in aktarımıyla vermeyi tercih etmiştir. Bu, kısa öykünün en önemli özelliklerindedir; roman gibi karakter odaklı olmaktan ziyade, olay odaklıdır. Peter Rugg karakteri, umutsuzca aradığı 1770 Boston'u ve artık ona bir yuva sunmayan 1826 Boston'u arasında coğrafi, sosyal ve dini uçurumda özel bir dokunaklılık taşımaktadır. Rugg'ı çevreleyen sembolik detayların zenginliği onu alegorik bir figür olarak okumamızı sağlamaktadır (Zimbalatti lxxviii): "Kimse kim olduğunu bilmiyor, ama ben adamı da çocuğu da daha önce gördüm. Yüzlerce defa gördüm onları ve o adam bana, kendisi Boston'a gelirken bile, o kadar sık Boston yolunu sordu ki, son zamanlarda onunla konuşmayı red ediyorum, bu nedenle bana bu kadar ters bir şekilde baktı" (1999, s. 10).

"Peter Rugg" ilk yayınlandığında yirmi yaşında olan Hawthorne'un şüphesiz Austin'in hikayesini okumuştur ve iki yazar arasında bazı stilistik benzerliklerin varlığı, en göze çarpanı Thomas Wentworth Higginson da dahil olmak üzere çeşitli eleştirmenlerin Austin'i bir "Hawthorne habercisi" olarak değerlendirmelerine yol açmıştır (Zimbalatti, 1992, s. xliii). "Peter Rugg"un Hawthorne üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Her halükarda, Hawthorne'un tarzının bir habercisidir: ne gerçek ne gerçek dışı, ama tamamen hayal gücünün yaratımına dayalı (Higginson, 1921, s. 334). Tıpkı Hawthorne gibi, Austin de okurla gizemli bir bağ kurar. Levin, Austin'i daha sonra Poe, Melville ve Hawthorne tarafından geliştirilecek olan belirli temaların da başlatıcısı olarak değerlendirir (aktaran Zimbalatti, 1992, s. lvii).

Austin, Amerikan edebiyatının yıllıklarında kendisi için küçük bir yer kazanmıştır ve şimdiye kadar haklı yerine ulaşamamıştır. Onu sadece Hawthorne'un, hatta genel olarak Amerikan romantizminin bir öncüsü olarak görmek gerçekten güzel bir övgüdür, ancak onu sadece bu şekilde görmek, Austin'e bir yazar ve bir insan olarak ciddi bir haksızlık olacaktır (Zimbalatti, 1992, s. clxxiv). Austin, olağanüstü sembolik malzemesi ve mitsel verileri sağlaması için, kasıtlı olarak birkaç efsanevi ve edebi kaynaktan aldıklarını karıştırır. Öykü aslında, 'Uçan Hollandalı' ve 'Gezgin Yahudi' gibi efsanelerin ve August Bürger'in "Lenore"u (1770), Samuel Taylor Coleridge'in "Yaşlı Denizcinin Şiiri" (1798) ve Maturin'in "Gezgin Melmoth"u (1820) gibi daha yakın tarihli eserlerin bir erime noktasıdır ("melting pot"). "Peter Rugg" ile Amerikan edebiyatı, melankolinin kara güneşinin yükselişini aşamalandırır.

Trajik bir anti-kahraman olan Rugg, bağımsızlığın getirdiği radikal değişiklikleri görmezden gelmenin imkânsızlığını dramatize eder (Geoffroy, 1996, s. 87). Bağımsızlık savaşının sonuçlarının kaçınılmazlığı, öykünün baş teması olarak nitelendirilebilir (Geoffroy, 1996, s. 88). Hikâye üzerinde Rip Van Winkle'in etkisi, Rugg'un yeni nesil ile karşılaşmalarındaki şaşkınlığında bariz biçimde görülmektedir (Adkins, 1925, s. 437). Öyküde politik bağlamda atıflar çok sık olmasa da birkaç noktada görülebilmektedir. Öykünün sonunda bir karakter Boston şehrini kast ederek şöyle konuşur: "İşte burası özgürlüğün doğum yeri, özgürlük burada doğdu, büyüdü ve olgunlaştı. Burada insanoğlu yeniden

yaratıldı. Burası Amerikan bağımsızlığının beşiğidir. ... burada dünyanın bağımsızlığı başladı; binlerce nesil, milyonlarca insan Boston'un kuzey yakasını görebilmek için Atlantik'i geçecektir" (1999, s. 42).

Austin'in öykülerinin eleştirel değerlendirmeleri, "Peter Rugg"ı Poe, Melville ve özellikle Hawthorne'un romantik hayal gücünün erken bir tezahürü olarak tasvir eder (Zimbalatti, 1992, s. vii). Öykü Amerikan kısa kurgusu için bir başlangıç noktası olarak alınabilir. Yazarı Austin, başka bir konuda çok nadiren anılır, fakat karanlık kahramanı Peter Rugg, Amerikan karanlık romantizmde önemli bir yer tutar. Peter'ı Amerikan yapan unsur, evini terk etmiş ve sürekli evini arayan bir kayıp adam oluşunda, gezginlik ve nostalji arasındaki gerilimde var oluşundadır (Zimbalatti, 1992, s. lvi). "Peter Rugg'in kışlarını nerede geçirdiğini, ne zaman ve nerede yediğini, içtiğini, uyuduğunu veya kaldığını bilen yok. ... Sanki onun için gündüz ve gece, zaman ve uzam, fırtınalı ve güneşli hava aynı şey. Onun tek amacı Boston'a varmak" (1999, s. 26).

Öte yandan, Austin sadece Hawthorne'un öncüsü olarak değil, kendi yazarlığı bakımından da ilgi çekicidir ve Irving'le birlikte kısa kurgunun Amerika'da kurucuları olarak değerlendirilebilirler. Gezgin Yahudi ve Uçan Hollandalı efsaneleri kesinlikle öykünün kaynakları arasındadır fakat Peter Rugg, ne devşirme bir Yahudi veya Hollandalı, ne de sadece bir New Englandlı değildir, Amerikan'dır (Zimbalatti, 1992, s. lvi). Önemli eleştirel çalışması *American Folklore and the Historian*'da Richard M. Dorson, Austin'in hikâyesini hızlıca New England'ın yerel efsanesine geçen otantik bir "Amerikan masalı" olarak sınıflandırır (aktaran Zimbalatti, 1992, s. vi). "Peter Rugg"un başlıca tarihsel ilgisi, yabancı bir efsaneyi devralarak ve onu yeni bir ülkeye ait yaparak ulusal edebiyat talebine erken bir cevap örneği olmasıdır. Austin, Amerikan mekânlar için efsanevi bağlantıların bir dokusunu yaratır. "Peter Rugg'in kaderi ulusal bir deneyimi temsil etmektedir: geçmişle aramızdaki kopuşumuz ve Amerikan yaşamının karakteristiği olan bitmek bilmeyen hareket" (Zimbalatti, 1992, s. lxii).

Austin'le birlikte bu efsanelerdeki alegorik yolculuklar ve dini ve ahlaki didaktiklikleri, Amerikanlaşma aracı ile biraz değiştirilmiş gibi görünmektedir. Tıpkı Gezgin Yahudi gibi, Peter Rugg da kıyamet gününe kadar dolaşmaya mahkûm gibi görünmektedirler. Eski Hristiyan mitlerinde, Gezgin Yahudi'nin hikâyesi, İsa'nın Tutkusu'ndan bu yana insanlık içinde yoğunlaşmıştır. Austin'in metni, İsa'dan önceki ve sonraki zamanların zıtlığını, yüzyılın başlangıcı ve bağımsızlık sonrasının zıtlığına asimile eder: Bağımsızlık Savaşı öncesi ve sonrası.

Efsaneden esinlenen anlatıların çoğunda, Gezgin Yahudi, her şeyi bilen bir yaşlı adam olarak görünür. Austin'de bu figür otuz yaşlarında, kederli ve dışlanmış bir genç, İncil'deki Kederli Adam ve hatta bir sözlü günah işlemiş lanettir. Rugg ise, atının kontrolü altında olan bir Amerikan'dır. Atı, şeytani şekilde onu sürükleyen, aklını kaçırtan ve Middle Street'e dönmesini engelleyen şeytani güç olarak yorumlanabilir. Gecenin karanlık rengi ve fırtına gibi doğüstü gelenekten gelme pek çok şeytani öge bulunmaktadır. Bu kara kısrak, Rugg'ı gece gündüz oradan oraya sırlıslık sürüklerken asla bir Batı uç sınırını kâşifi değildir: "Uzaktan gök gürültüsünün sesini duymaya başladık ve peşpeşe çakan şimşekler gökyüzünde dans eder gibiydi. Bir mil ötede siyah atlı adamı bulutun ardında gördük; ama o geçişe varmadan yağmur bulutu dağılmıştı ve bir damlası bile bizim yakınımıza düşmemişti" (1999, ss. 28-29).

Öykü, Anglo-Sakson gotik edebi geleneğinin bir devamı olarak değerlendirilebilir ve tıpkı Matthew Lewis'in ve Maturin'in gotik kahramanları gibi, Rugg da hem aydınlıktan hem de gerçeklikten uzak durur. O sadece "kara bir leke"dir, tarihin, yıldırımlarla bile aydınlatılamayacak karanlık bir noktadır. Daha sonra Rugg'ın karanlık romantik özelliklerinden etkilenen ve öykünün orijinal kaynağından habersiz görünen yazarlar, "kayıp adam" temasını ve Peter Rugg'un karakterini kendi yaratıcı çalışmalarında kullanmışlardır. Philip Young'a göre öykünün kolay tanımlanamayan cazibesi, efsanevi öğeler veya üslupsal niteliklerinde değil, çok gün yüzüne çıkmasa da sürekli arka planda duran psikolojik karmaşıklığında yatmaktadır (aktaran Zimbalatti, 1992, s. vii). Öyküdeki gotik öğeler sadece Peter'in psikolojik karmaşasında değil, öykünün tonunda ve atmosferinde de görülmektedir. Gotik eserlerde en çok görülen özelliklerden biri olan bilinmezlik ve gizemlilik öykünün tonuna hâkimdir. Öykünün atmosferinde ise daima bir karanlık ve korkutuculuk görülmektedir:

"Nereye bakıyorsunuz ki,' dedi sürücü, 'adamın geldiği yöne doğru bakmanız gerek. Fırtına onun olduğu yerde değildir; onu takip eder' (1999, s. 10). ... Atın birden bire çöken karanlıktan korktuğunu ve adamı da alıp kaçtığını düşünmüştüm. Ama birkaç gün sonra aynı adam ve at aynı hızla yine geçtiler ve boş bir bakış fırlatmanın dışında beni de kapıyı da dikkate almadılar" (1999, s.30).

Bir başka bağlamda, Young, öykünün karanlık çekiciliğinin kaynağını ruhumuzun derinliklerinde, öyle korkutucu ki gerçek anlamla değil sembolik olarak betimlenebilecek kâbus gibi bir bölgede bulur (aktaran Zimbalatti, 1992, s. lxi). Levis, öyküyü Amerikan edebi romantizmi bağlamında, bariz biçimde Amerikan bir kâbus olarak nitelendirirken, Young, öykünün bizim bilinçaltımızda yer alan bir kâbusvari arketipin sembolü olarak görür; öyle ki herhangi biri için, tıpkı Rugg'da olduğu gibi bir anda kader halinde gelebilecek bir kâbus (aktaran Zimbalatti, 1992, s. lxi).

Rugg, evine ulaşmak için çaresiz arayışında, eylemlerinin mutlak boşluğunda ve affı olmayan bir tanrının sonsuz gazabında, bir kâbusta sıkışıp kalmıştır (Zimbalatti, 1992, s. lxxix). Okur, daha ilk okumada, korkarak, Rugg'ın acı çekmekte olduğunu anlar. Ona mühlet veren yalnızca yağmur değil, tüm varlıklar ve öğelerdir. Örneğin, fırtına asla karşı karşıya olduğu bir düşman olarak değil de, tam anlamıyla bir zulüm olarak sunulur. Fırtına ona bulaşmaz, onu takip eder. Ne zaman birine Boston'a gidilecek yolu sorsa, aldığı cevaplar onun için sinir bozucudur, çünkü derhal başkalarının art niyetli olduğundan şüphelenir.

Austin, çağının çoğu yazarı gibi, profesyonel bir yazar değil, sadece programı ve eğilimleri izin verdiğinde geri ilgilendiği bir sanatın başarılı bir uygulayıcısıydı (Zimbalatti xiii). Austin'in bir kabusu andıran bu öyküsü, ilk yayınlanmasından bu yana Amerikan hayal gücünde neredeyse bir bilinçaltı arketip olarak kalmıştır (Zimbalatti, 1992, s. xxxviii). Ancak, her açıdan, Austin'in öyküsünün Amerikan edebiyatında kısa öykü türünün gelişmeye başlaması ve gotik edebiyatın da bir erken dönem örneği sayılması gerektiği açıktır. İnkâr edilemez tarihsel önemine ve derin psikolojik çekiciliğine rağmen, öykü bugün çok az bilinmektedir ve günümüzdeki Amerikan edebiyatının bilimsel antolojilerinin çoğunda yer edinmemektedir. Sonuç olarak, söz konusu eser, Amerikan kısa öykü türünün gelişiminin başlangıcında önemli bir rol oynayan ve gotik edebiyatın da temsilcisi olan eserler arasında bulunmaktadır.

Sonuç

Amerikan gotik kurgusu, Amerikan yazarlarının ülkelerinin siyasi veya kültürel ortamına alternatif bir yorum sunmasını sağlar. Bu edebi tür aynı zamanda yazarların insan ruhunun karanlık ve gizlenmiş kısımlarına ulaşarak bunları okuyucuya yansıtmasına imkân verir. Bu yazarlar bazı evrensel unsurlara ek olarak kendi kültürlerine has öğeleri de kullanarak kâbusvari bir Amerikan deneyimini aktarırlar. Bu çalışmada incelenen eserler, erken dönem Amerikan kültürü ve yaşam tarzı ile gotik arasındaki paralellikler bağlamında öneriler sunmaktadır. Ayrıca iki öykünün de hızlı Amerikan yaşam tarzına uygun, çabuk tüketilebilecek ve öykü okurunu kolaylıkla içine alabilecek metinler olduğu görülmüştür.

Bahsedilen dönem Amerikan edebiyatı üzerine çalışmalar yapacak olan araştırmacılar da, bu dönem edebiyatındaki diğer tüm türler üzerinde de gotiğin etkisini inceleyebilir ve gotiğin sadece kısa öykü türünde değil, şiir ve roman gibi diğer edebi türlerde de etkili olduğunu görebilirler. Bu bağlamda, bu çalışma, ülkemizdeki Amerikan kültür ve edebiyatı araştırmacıları için analitik ve örnekleyici öğeler buldurması açısından önemli olmanın yanı sıra, bir tür olarak kısa öykünün, erken dönem Amerikan edebiyatına ne denli uyduğunun tespitlerini içermektedir. Gotiğin ve kısa öykünün paralel gelişimi ve birbirleriyle neredeyse iç içe olmaları tesadüf değildir. Kısacası, erken on dokuzuncu yüzyıl gotik türü kısa öykü eserleri, birbirine benzer özellikleri ve kendilerine has dokularıyla Amerikan kültür ve edebiyatı tarihinde önemli bir yer tutmaktadır.

Kaynakça

- Adkins, N. F. (1925). William Austin, the creator of Peter Rugg. *Modern Language Notes*, 40(7), 435-438.
- Austin, W. (1999). Peter Rugg, Kayıp adam. *Kısa Amerikan Hikâyeleri*. Çev. Şirin O. Yener. İstanbul: Doruk Yay.
- Burstein, A. The Politics of Sleepy Hollow. Erişim Tarihi: 12.04.2021, www.nytimes.com/2005/10/30/opinion/nyregionopinions/the-politics-of-sleepy-hollow.html?pagewanted=all.
- Geoffroy, A. (1996). Mais qui était donc Peter Rugg? Sources historiques cryptées d'un écrit fantastique révolutionnaire. *Revue Française d'études Américaines*, 68, 87-97.
- Greven, D. (2004). Troubling our heads about Ichabod: "The Legend of Sleepy Hollow", Classic American culture, and the sexual politics of homosocial brotherhood. *American Quarterly*, 56(1), 83-110.
- Higginson, T. W. (1921). *Letters and journals of Thomas Wentworth Higginson, 1846-1906*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Hughes, R. (2005). Sleepy Hollow: Fearful pleasures and the nightmare of history." *The Arizona Quarterly*. 61(3), 1-26.
- Hoffman, D. G. (1953). Irving's use of American folklore in "The Legend of Sleepy Hollow". *PMLA*, 68, 425-435. DOI: 10.2307/459863.
- Irving, W. (2007). *Başsız Süvari*. Çev. Dilek Şendil. İstanbul: Merkez Kitapçılık.
- Nepomnyashchy, C. T. (1999). Pushkin's The Bronze Horseman and Irving's "The Legend of Sleepy Hollow": A curious case of cultural cross-fertilization?" *Slavic Review*, 58(2), 337-351.
- Zimbalatti, J. A. (1992). *Anti-Calvinist allegory: A critical edition of William Austin's "Peter Rugg the Missing Man"* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fordham Üniversitesi, New York.